

СЕРГЕЙ ГЕРДЖИКОВ

ЕГИПЕТСКИЯТ КОРЕН

chitanka.info

„ТАЙНОТО ЗНАНИЕ“ И ЕЛИНИЗАЦИЯТА

Жан-Франсоа Шамполион, разкрил кода на „йероглифите“ (гр. „свещени знаци“), е представян като романтичен търсач с неутолим дух. При своите проблясъци в разчитането на египетски текстове той е припадал от вълнение и в края на краищата дава живота си заради египетските си изследвания. От негово време (двайсетте години на XIX в.) европейците преоткриват Египет като ново откровение за смайващи стари постижения. „Тайното знание“, „забранената египтология“, „звездният контакт“ звучат като пароли на нещо загадъчно и свръхчовешко, скрито в йероглифи и пирамиди и обещаващо мистична сила, с която да пробием човешките си и културни хоризонти и да властваме над смъртта.

За самите древни египтяни това измерение не обезценява земния живот. Образно фонетичното си писмо те наричат „слово на бога“ (ег. *mdw-ntr*). Бог Птах *сътворява света със слово*, давайки имена на нещата. „В началото бе Словото; и Словото беше у Бога, и Словото бе Бог“ (Йоан, 1:1), е първо положение в християнския светоглед на Запада.

Така може да се преоткрият много паралелни *сerii културни форми*, дошли до нас от античните гърци, оригиналите на които обаче намираме в древен Египет. Възниква естественият въпрос: защо смятаме копията за оригинали, взетото за създадено, взелият за създател?

Многобройни рисунки и надписи, изписвани в течение на около четири хиляди години показват най-детайлно формите на живот в египетската цивилизация. По силата на споделената ни човешка природа ние разбираме египтяните, с изключение на някои прояви от менталната сфера: нагласи, мислене, вярвания. Разчитането на писмената система, което само по себе си е голямо постижение, още не дава ключа към разбирането на ума на египтянина. Ние се опитваме да го възсъздаваме по аналогия с нашите начини на мислене и вярване.

Това неразбиране, както и неизвестността на египетската реч (в писмото се изписват само съгласните), се дължи на *прекъсването* на живата културна линия, настъпило по време на елинизацията след Александър Велики. Последният фараон Ахмес II, наричан от гърците Амезис (570–526), е техен приятел и по негово време контактите между египтяни и гърци са много тесни. Тогава творят интензивно и най-големите антични философи и учени, пътувайки често до Египет.

Платон отбелязва, че гърците са взели от чужденците ценното и са развили техните идеи. Херодот (за разлика от Плутарх) показва някакво уважение към египтяните в своята *История*, пълна с наивни разкази и разсъждения, недоразбрана и изкривена информация („така чух от жреците“). Гърците така и не се захванали да учат „варварския“ египетски, но затова пък Мането, египетски жрец, научил гръцки и при Птолемей I Сотер написал за колонизаторите пространна история на Египет (*Aegyptiaca*), ползвайки хроники от храмове (3 в. пр.Хр.).

Съдбата на тази книга във вековете показва отношението на юдео-християнския свят към египетското наследство. От огромния автентичен текст са останали само изопачени цитати: юдеина Йосиф и християнските хронографисти Африканус и Еузебиус, както и изолирани пасажии у Плутарх, Теофилус, Елиан, Порфириус и други.

Гръцките мислители очевидно са се учили от Египет. Евдем, един от учениците на Аристотел, казва, че Талес е пътувал до Египет. Различни свидетелства на различни антични автори потвърждават такова пътуване за повечето тогавашни гръцки мислители. Но никой от тях в своите съчинения *не се позовава открито и коректно на египетските източници*.

А след завладяването на Египет от Александър Велики гърците се *разполагат* и *разпореждат* в тази страна с неоценими съкровища. Жреците дали на Александър титлата „фараон“ и „син на бог Амон“, което в гръцката представа станало „син на Зевс“. През 331 г. пр.Хр. владетелят получил от „оракула“ доказателство за божествеността си. Александър учредява египетската Александрия, където гърците събират, изучават и с помощта на египтяните абсорбират египетската култура. Данъците са по-високи от всякога, колонизаторите забогатяват, а местните жители работят.

„Античното гръцко начало“, „Началото на историята“, „люлката на Западната цивилизация“, „родината на науките и изкуствата“ са станали пароли на нашата собствена идентичност. Класическата образованост ни втълпява две хиляди години, че всичко това, което сме ние, е *сътворено от гениалния народ на античните елини*. Особено усърдни в това отношение са немските класически философи: Кант и Хегел, Шопенхауер и Ницше, Хусерл и Хайдегер.

Срещата с Египет, ако сме трезви и балансираме между удивлението и ясното осъзнаване, разрушава два мита. Нито Египет е свръхчовешки и извънземен, нито Елада е истинският корен на нашата култура. Истината е къде по-вълнуваща и земна. Просто хората сме едни и същи, а *египтяните* по силата на древността си и близостта си с нашия културен регион, *са създали формите на нашия живот*. Гърците са преформулирали, но и *пресушили* египетската традиция и са си присвоили нейните достижения, *разтваряйки* ги в своите собствени.

За разлика от Китай, който също е толкова древен (повече от пет хиляди години), *Египет не е наш полюс, а наш прототип*. За разлика от китайците и като нас, египтяните са се хранили с познатите ни храни, седели са на столове край маси и са лежали на легла. За разлика от китайците и като нас, египтяните са имали богове и са вярвали, че светът е създаден със слово. Те, а не гърците, са създали колонадите и античните храмове, монументалната скулптура и „мавзолеите“. Те, а не гърците, са създали точния календар, геометрията и смятането; анатомията, медицината и литературните жанрове: свещен езотеричен текст, приказка, разказ, повествование. Те са се обличали във фини ленени дрехи, украсявали са телата и лицата си с най-фини форми, свирели на арфи, носели са се на колесници (конете и колесниците те вземат от сирийци и други северни народи), устройвали са спортни игри и военни кампании далеч преди гърците. Те са създали празнични системи, живи и до днес: церемонии и пирове, шествия и фестивали.

Това, което египтяните не са създали, е рационалното публично обсъждане на „форум“, специално общоградско място с места за „делегатите“ и с „подиум“. Демокрацията, както и систематизирането на знанието, идва от антична Гърция. От там (Спарта) идва и тоталитарната военна държава. Тази млада тогава култура (на около половин хилядолетие) воюва, но и превзема със слово, търговия и

политика. Елините, живеещи между толкова различни цивилизации, са преименували и усвоявали всичко без скрупули. Всички народи се учат един от друг и разменят постижения. Но гърците са усвоявали систематично и всеобхватно, претопявайки чуждите достижения и обявявайки ги за свои. Без дължимия респект, без признание и често без вникване те са копирали всичко, което сметнали за ценно. Погърчили са имената на египетските богове, фараони и градове: Озирис, Изис, Анубис; Хеопс, Тутмос, Рамзес; Тива, Хелиопол, Хераклеопол. Произволно са разпознавали египетски богове като свои: Зевс, Хермес, Дионис, Асклепий... Плутарховата „За Изида и Озирис“ е пълна с пасажки като следния: „Изида е гръцко име... Едни са казвали, че е дъщеря на Хермес, други — на Прометей, тъй като са смятали единия за откривател на мъдростта и предвидливостта, а Хермес — на граматиката и музиката“. Херодот в „История“ уверява: „Почти всички имена на богове са дошли в Гърция от Египет. Че те идват от варварите, разбрах, че е така, разпитвайки“. Херодот изразява неосъзнато убеждение, че елинските имена са оригиналните.

В онези времена народите, които са се научили да пишат, са имали уникалното предимство да имат културна памет. Нека сравним гърците с безписмените траки. Те могат да „заместват“ чуждото, претопявайки го в свои текстове. Огромната елинска култура има код и това е гръцкото писмо. Но *гръцката азбука*, оригинал за латинската и кирилската, е *копие на финикийската*, а тя пък е плод на превръщане на египетската фонетична система през прото-ханаанската азбука.

БИТ, ДОМ И ПРАЗНИЦИ

В многобройните рисунки и текстове виждаме и четем как са се изхранвали, обличали, почивали и работели египтяните.

А те са се изхранвали почти като нас предимно със зърнени култури, правели са бира, вино и остри алкохолни напитки (ракия от грозде и тръстика). Седели са на рогозки и на столове около малки маси, спали са на рогозки или на легла.

По-заможните са се разхождали в градини в дворовете и са се разхлаждали в басейни. На точно определени дати са празнували и шествали из градовете и веселието им е текло със съзнанието за неизвестност на смъртта и жаждата да се живее тук и сега, докато още не сме превърнати в мумии.

Живо и подробно за тази страна на египетския живот пишат класици на египтологията като Гастон Масперо, а после Пиер Монте.

МОНУМЕНТАЛНА АРХИТЕКТУРА И СКУЛПТУРА

Историята на Западната архитектура започва в Египет, а не в Гърция. Онова, което наричаме „монументална архитектура“ — храмовете, гробниците и, разбира се, великите пирамиди от Старото царство, е постижение изключително на египтяните, а другите култури, преди всичко гърците, видимо са копирали от тях: огромни алеи с редове скулптури, колонади, храмове и гробници, колосални статуи на божества и владетели.

Размерите и стотиците тонове гранит са останали непостижими за наследниците. Но формите са били успешно усвоени и донякъде развити (дорийски и йонийски стил). Съвременни столици имат монументалния си облик чрез формите, създадени в Египет: пространни алеи със сфинкове (мавзолейният комплекс в Анкара), колони и колонни зали (навсякъде, като се почне от гръцките храмове). Колонната зала в храма на Амун в Тива е несъмнен и ненадминат оригинал за храмовите зали от типа на Партенона в Атина.

Обелиските с формата на заострена кула с квадратно сечение, известни от храмовете в Карнак и Луксор, изработени от монолитен гранит, са възпроизведени в скромни бетонни и каменни копия в чест на победители и освободители. В нашата столица има такъв обелиск в чест на комунистическите партизани.

Обелискът е уникално постижение на древния свят. Първите обелиски са от Старото царство и стоят в центъра на храма на бога на слънцето Ре, а по-късно се помествали по двойки на входа на храма. Формата на вертикален стълб с пирамидален връх сякаш е отсек от централната ос на пирамида. Царица Хатшепсут издига два обелиска по 23 метра в чест на Амун (и един 33 метров, 250 тона), с облицовка на върха от златно-сребърна сплав, „за да осветяват Двете земи като слънце“. Гранитните обелиски са издялвани в гранитната скала с помощта на каменни чукове от долорит. От Римско време насам

обелиските са „завличани“ по целия свят. Има обелиск в Париж, има такъв в Истанбул.

Американците са имали огромни проблеми, превозвайки „техния“ обелиск към Ню Йорк. В Египет те трябвало да отворят корпуса на стар пощенски параход, да плъзнат обелиска вътре и да отплават за Америка. През лятото на 1880 г. обелискът гордо достига Нюйоркското пристанище при Манхатън. После е преместен на баржа нагоре по Хъдсън. Там той е теглен по железен път и готов за мъчително пътуване до Централ Парк. Специален железен път е построен да превози обелиска, теглен със система от лебедки от парен двигател. Обелискът е влачен през улиците на Ню Йорк със скорост трийсет метра на ден. Трябвали са цели дни, за да се премине някой ъгъл. С денонощна работа обелискът стига за един месец до Централ Парк. Докато стане готов за изправяне, идва зимата. Четири месеца са били нужни, за да се премести обелиска на по-малко от две мили.

Сравнете това с обелиските на царица Хатшепсут. За седем месеца са изрязани и надписани два гранитни обелиска в южния край на Египет (дн. Асуан), прекарани с кораб на сто и петдесет мили и издигнати в храма на Амун в Карнак. Никакви парни машини и хидравлични крикове, само човешки ресурси.

Царят на персийската провинция Кария от 4 в. пр.Хр. Мавзол не се помни с нищо, освен с гробницата си, построена по проект на сестра му — царица Артемизия. Тя не е нищо оригинално, но по силата на историческите куриози именно това име е дадено на монументалните гробници. Мавзолеите на вождовете на авторитарни и тоталитарни държави, включително на съборения в София, повтарят и построения по много стари форми храм на Хатшепсут от великия майстор Сенмут.

Две огромни седящи статуи, жестоко увредени, стоят на сред равнината на юг от Града на мъртвите. Според гръцкия разказ това са „колоси на Мемнон“, „син на Аврора и Титонус и цар на Египет и Етиопия“. Според историческите данни това са статуи на Аменхотеп III и са украсявали входа на голям храм, напълно разрушен.

НАЧАЛОТО НА НАУКИТЕ

За западните учени безспорна истина е, че науките и изкуствата са създадени от гениалния народ на гърците. Те носят гръцки имена и наставката „логия“, с корен в гръцкото „logos“. Повечето от самите понятия са гръцки в необозримите сфери на астрономия и физика, медицина и анатомия, математика и философия.

Но в Египет много папируси съдържат математика, астрономия, медицина, свещено знание. Написани са несметно много стихове, разкази и приказки. В Египет се обучава за три години Хипократ, „бащата на медицината“, а Гален се учи в храма на Аменхотеп и признава приноса на египетската медицина към гръцката.

Освен магии, папирусите от типа на намерения от Едуин Смит, показват описания, диагнози и прогнози на болести, следвани от предписания на ефективни лечения с билки, лекарства и операции под упойка. Ето какво гласи седмият от описаните 48 случая:

— Ако преглеждате човек със зееща рана на главата, дълбока до костите или пробила шевове на черепа, трябва да палпирате раната, въпреки неговите силни конвулсии. Трябва да му повдигнете лицето; ако е болезнено за него да си отвори устата, а сърцето му бие едва-едва; ако слюз виси от устните му и не пада; ако той кърви от ноздрите и от ушите; ако вратът му е неподвижен и не може да гледа настрани и надолу, трябва да заключите: „Случай, който не подлежи на лечение“.

— Ако установите, че долната челюст е склучена, трябва да му дадете нещо горещо, докато се почувства комфортно, така че устата му да се отвори. Трябва да го превържете, като поставите мас, мед и марля, уверявайки се, че е стабилизирал...

— Ако плътта му е развила треска, хладна и влажна, жилите на врата му са напрегнати, лицето му е зачервено и миризмата на главата му напомня на овча урина, а устата е плътно затворена, това е „случай неподлежащ на лечение“...

— Ако установите, че човекът е пребледнял и вече има признаци на изтощение... трябва да направите за него дървена скоба, увита с

ленен плат и да я поставите в устата му. Трябва да му дадете извара от [плод или зърно]. Пациентът се поставя между две тухлени опори, докато се уверите, че е достигнал стабилно състояние...

Илюстрация на случай седми от папируса на Едуин Смит: Този древен лекар очевидно знае, че ако раната е заразена от тетанус, не може да я излекува, но докато установи положението, той се опитва да подобри състоянието на пациента.

Подобна картина откриваме и в математиката и астрономията, във философията и религията, в поезията и музиката, в изкуствата и занаятите. Египтяните имат съвсем точен за времето си календар: година от 12 месеца по 30 дни плюс 5 допълнителни празнични дни, което прави 365 дни и една високосна през четири години. Гърците много векове по-късно (признава Херодот), на всяка втора година вмъкват допълнителен месец.

Многобройни египетски текстове за „тяло-двойник, душа и дух“ (човешките форми в отвъдното „ка, ба, ах“), могат да се открият в пирамиди, саркофази и в *Книга на мъртвите* (подробно е изследването на Теодор Леков: *Скритото знание*, 2004).

Талесовата теорема, Питагоровата теорема, изчисленията на повърхнини и обеми, както и числото π , изчислено уж за първи път от Архимед, са гръцки развития на египетски и вавилонски достижения. В плочи от Бритиш Мюзеем намираме, че вавилонците определено са знаели „питагоровата теорема“ в периода 20–18 в. пр.Хр. Окуражен от учителя си Талес, Питагор отишъл в Египет и се опитал да научи нещо от жреците в Мемфис и Диосполис. От строителните инженери на тогавашен Египет той научил секрет от Старото царство. Въже, оформено в кръг с 12 равномерно разредени възела може да се преобразува в триъгълник със страни в отношение 3-4-5, при което се получава правоъгълен триъгълник.

Евклидовите „Начала“ са формулирани в Александрийската библиотека, където било събрано египетското знание от хилядолетия. Същото важи и за трудовете на астронома Птолемей и за физика Архимед.

Нито едно споменаване на Египетска теоретична идея няма в трудовете на Талес, Питагор, Платон и Архимед.

Папирусът на египтолога А. Хенри Ринд — шест метров свитък, съдържа 77 задачи и е изписан около 1650 г. пр.Хр. от писаря Ахмес,

който преписал документ от преди 200 години (1850 г.). Московският папирус (на Голеничев) също е от това време и съдържа 25 задачи. Това са геометрически и изчислителни проблеми с и без практическо приложение.

Уникални като стил и изящество са произведенията на изкуството на египтяните. Скици, рисунки и живописни композиции представят живота отсам и отвъд. „Царството на Хадес“ е египетският отвъден (подземен и звезден) свят на живите мъртви (Абидос). В подземията отишлите си от този свят преминават през река на ладите на Ре. Мотивът е използван и от гърци, и от други народи.

Амун, Ра (Ре, Животворящото Слънце), е наречен от Аменхотеп IV Атон и е провъзгласен от него за единствен бог, но реформата не е пуснала корени. „Богът-баща“ е познат на египтяните като Озирис, а неговата природа, „ка“, се въплътява в телата на фараоните (синове на Бога), чиито прототип е Хор. Яхве, „съм, който съм“, спуска каменните плочи със заповедите си в египетския Синай на египетския евреин Мойсей. А тези заповеди са резюме на онези познати на всички ни основни забрани, изброявани многократно в клетвите на египтяните пред бога-съдник: „не съм лъгал и крал, не съм злословил и донасял, не съм убивал и подстрекавал към убийство“ (по *Книга на мъртвите*).

Към началото на нашата ера, вследствие персийската и по-късно гръцката инвазия, постепенно е пресъхнал живият извор на Египетската цивилизация. Елините са пресушили традицията, от която сами са се захранили. Без да вникват задълбочено в египетската мисъл, те са копирали видимите форми на египетската цивилизация. Египетската писменост е заменена с гръцката и *така е забравена*. Последният датиран йероглифен текст е бил написан през 394 г. пр.Хр. В 313 г. сл.Хр. император Константин налага и в Египет като официална религия християнството и потопява в забрава и религиозните идеи на египтяните.

Нагласата към египетското наследство е като към *собственост*, а гърците се поставят в *центъра на цивилизования свят*, като обявяват останалите, включително и египтяните, за *варвари*.

Египтяните заслужават признанието като жизнен, слънчев и гениален народ, създал формите на съвременната западна цивилизация и това трябва да стане ясно, за да не носим повече греха на една световна лъжа.

ПОНЯТИЯ, ОБРАЗИ, СИМВОЛИ

Особено впечатляващи са някои понятия, образи, идеи и мотиви на египетския ум, които са живи в западната картина на света:

— „Словото, Божието слово“, сътворяването на света със слово. Творецът Птах (главното мемфиско божество) сътворява света, като дава име на всяко съществуващо. Това „магическо“ разбиране на езика и специално на името е дълбоко проникнало в гръцкия *Логос*, учението за световния ред, познаващото слово и науките;

— последната дума в молитвите на юдеи и християните, Амен, превеждана като: „така да бъде“. Ивритската дума *amen* се извежда от глагола *aman* с много стар корен (*'mn*). Мойсей вероятно е донесъл името заедно със скрижалите от Египет: Амун се произнася и Амен.

— „сърцето“, „Иб“, орган на човешката чувствителност и познание;

— „душата“, „Ка“, форма-двойник, която се ражда, живее и остава жива след смъртта на тялото, „безсмъртната душа“ в християнството и в други религии. Днес огромна е литературата на окултизма, посветена на „ефирното тяло“ — фин двойник на човека, обитаващ „астралния свят“;

— „духът“, „Ах“, „светлина, просветленост“, изобразяван като ибис;

— „Долината на мъртвите“. В Библията е спомената „долината на мъртвите“, а първообразът е в Египет на западния бряг на Нил, срещу Тива. Мястото се нарича „Долината на царете“ или „Градът на мъртвите“ — Абидос. Една пустинна долина сред пустинна планина, където царете и елитът на Новото царство намират покой;

— „Подземното царство“ на Хадес има първообраза си в египетския „отвъден свят“. Отишлият си пътува с ладията на Ра по „подземната река“;

— „Съдът и везната“ като негов символ. Когато се изправят пред боговете, смъртните полагат клетва за невинност или изповядват греховете си: лъжа, злословие, интрига, клевета, кражба, убийство.

Анубис претегля сърцето на съдения на везна и така се решава дали той ще възкръсне, или ще изчезне;

— „душата-звезда“. От египтяните идва вярването, че „душата“ (Ка) се превръща в звезда. „Всеки от нас си има звезда на небето“. Фараоните след земната си смърт се насочват към най-неподвижните и постоянни звезди (Полярната звезда, звездите от Голямата мечка);

— „пясъците на времето“. Това е наш израз за неотвратимостта на забравата. В Египет пясъците са засипвали всичко, оставено в забрава. Засипана била и огромната фигура с тяло на лъв и глава на човек, „сфинксът“. Мегаскулптурата е създадена според Васил Добрев от Джедефре с чертите на баща му Куфу (Хеопс). По-късно е включена в гръцката митология под името Сфинкс (гр. Σφιγξ, „удушвач“). Тутмос IV, който заспал до фигурата, изморен от лов, сънувал сън: Сфинксът му се присънил и помолил да бъде отровен от пясъците, а в отплата ще направи Тутмос фараон. Така и станало. В краката на сфинкса Тутмос IV поставил каменна плоча, на която разказал историята.

Тази история ни казва, че не бива да оставяме пясъците на времето да заличат направеното от предците. Не е достойно да забравяме своята история и да оставим древните лъжи да засипват съзнанието ни. Редно е да разкрием „сфинкса“ — полученото странния вид на свръхчовешка мистерия наше наследство, несправедливо приписвано на гърците. Ще бъдем възнаградени със светлина за това, кои сме, но и за това, че лъжата може да създава история, докато хората са засипали с апатия своята будна памет.

Бележка:

Има съществени различия в обема на текста в сайта и изпратения от автора за Читанка.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.